ANEXO XIII
MODELO DE PROGRAMACIÓN DE MÓDULOS PROFESIONAIS

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36014489	A Xunqueira	Pontevedra	2023/2024

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC02	Integración social	Ciclos formativos de grao superior	Réxime xeral-ordinario

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0340	Mediación comunitaria	2023/2024	6	139	139

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	EDUARDO QUINTELA CASAL
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

O DECRETO 73/2016, do 28 de abril, establece o currículo do ciclo formativo de grao superior correspondente ao título de técnico superior en Integración Social, e identifícase polos seguintes elementos:

Nivel: formación profesional de grao superior.
Duración: 2.000 horas.
Familia profesional: Servizos Socioculturais e á Comunidade.
Referente europeo: CINE-5b (Clasificación internacional normalizada da educación).
Nivel do Marco español de cualificacións para a educación superior: nivel 1; técnico superior.

* O perfil profesional do título de técnico superior en Integración Social determínase pola súa competencia xeral, polas súas competencias profesionais, persoais e sociais, así como pola relación de cualificacións e, de ser o caso, unidades de competencia do Catálogo nacional de cualificacións profesionais incluídas no título.
* A competencia xeral do título de técnico superior en Integración Social consiste en programar, organizar, pór en práctica e avaliar as intervencións de integración social aplicando estratexias e técnicas específicas, promovendo a igualdade de oportunidades, con actitude de respecto cara ás persoas destinatarias, e garantindo a creación de contornos seguros, tanto para profesionais como para as persoas destinatarias.
* As competencias profesionais, persoais e sociais do título de técnico superior en Integración Social son as que se relacionan:

a) Elaborar proxectos de integración social aplicando a normativa legal e incorporando a perspectiva de xénero.
b) Dirixir a posta en práctica de proxectos de integración social coordinando as actuacións necesarias para as levar a cabo, e supervisar a realización das actividades con criterios de calidade.
c) Realizar actuacións administrativas asociadas ao desenvolvemento do proxecto, aplicando as tecnoloxías da información e da comunicación, para xestionar a documentación xerada.
d) Programar actividades de integración social aplicando os recursos e as estratexias metodolóxicas máis adecuadas.
e) Deseñar e pór en práctica actuacións para previr a violencia doméstica, e avaliar o seu desenvolvemento.
f) Deseñar actividades de atención ás necesidades físicas e psicosociais, en función das características das persoas usuarias e do contexto, e controlar e avaliar o seu desenvolvemento.
g) Organizar as actividades de apoio á xestión doméstica, en función das características da unidade de convivencia, e controlar e avaliar o seu desenvolvemento.
h) Organizar e desenvolver actividades de apoio psicosocial, amosando unha actitude respectuosa coa intimidade das persoas, e avaliar o seu desenvolvemento.
i) Organizar e desenvolver actividades de adestramento en habilidades de autonomía persoal e social, e avaliar os resultados conseguidos.
j) Deseñar e desenvolver actividades de intervención socioeducativa dirixidas ao alumnado con necesidades educativas específicas colaborando co equipo interdisciplinar.
k) Organizar e pór en práctica programas de inserción laboral e ocupacional, e avaliar o seu desenvolvemento e o seu axuste ao itinerario prefixado.
l) Adestrar en habilidades de comunicación facendo uso de sistemas alternativos ou aumentativos e motivando as persoas usuarias para a súa utilización.
m) Realizar tarefas de mediación entre persoas e grupos aplicando de xeito eficiente técnicas participativas e de xestión de conflitos.
n) Aplicar protocolos establecidos en materia de primeiros auxilios en situacións de accidente ou emerxencia.

ñ) Realizar o control e o seguimento da intervención, con actitude autocrítica e aplicando criterios de calidade e procedementos de retroalimentación, para corrixir as desviacións detectadas.

o) Manter relacións fluídas coas persoas usuarias e as súas familias, membros do grupo de traballo e diferentes profesionais, amosando habilidades sociais e achegando solucións aos conflitos que xurdan.

p) Adaptarse ás novas situacións laborais mantendo actualizados os coñecementos científicos, técnicos e tecnolóxicos relativos ao seu ámbito profesional, xestionando a súa formación e os recursos existentes na aprendizaxe ao longo da vida e utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación.

q) Resolver situacións, problemas ou continxencias con iniciativa e autonomía no ámbito da súa competencia, con creatividade, innovación e espírito de mellora no traballo persoal e no dos membros do equipo.

r) Organizar e coordinar equipos de traballo con responsabilidade, e supervisar o seu desenvolvemento mantendo relacións fluídas, asumindo o liderado e achegando solucións aos conflitos grupais que se presenten.

s) Comunicarse con iguais, superiores, clientela e persoas baixo a súa responsabilidade utilizando vías eficaces de comunicación, transmitindo a información ou os coñecementos axeitados e respectando a autonomía e a competencia das persoas que interveñen no ámbito do seu traballo.

t) Xerar ámbitos seguros no desenvolvemento do seu traballo e no do seu equipo supervisando e aplicando os procedementos de prevención de riscos laborais e ambientais, de acordo co establecido pola normativa vixente e cos obxectivos da empresa.

u) Supervisar e aplicar procedementos de xestión de calidade e de accesibilidade e deseño universais nas actividades profesionais incluídas nos procesos de produción ou prestación de servizos.

v) Realizar a xestión básica para a creación e o funcionamento dunha pequena empresa e ter iniciativa na súa actividade profesional con sentido da responsabilidade social.

w) Exercer os dereitos e cumprir as obrigas derivadas da súa actividade profesional, de acordo co establecido na lexislación vixente, participando activamente na vida económica, social e cultural

* As persoas que obteñan este título exercerán a súa actividade no sector dos servizos ás persoas (de tipo asistencial, educativo, de apoio na xestión doméstica e psicosocial) e no de servizos á comunidade (atención psicosocial a colectivos e persoas en desvantaxe social, mediación comunitaria, inserción ocupacional e laboral, promoción de igualdade de oportunidades e defensa dos dereitos das vítimas de violencia de xénero e dos seus fillos e as súas fillas).

*As ocupacións e os postos de traballo máis salientables son os seguintes:

Técnico/a de programas de prevención e inserción social.

Educador/ora de equipos residenciais de diverso tipo.

Educador/ora de persoas con discapacidade.

Traballador/ora familiar.

Educador/ora de educación familiar.

Auxiliar de tutela.

Monitor/ora de centros abertos.

Técnico/a de integración social.

Especialista de apoio educativo.

Educador/ora de educación especial.

Técnico/a educador/a.

Técnico/a especialista I (de integración social).

Técnico/a especialista II (educativo).

Monitor/ora de persoas con discapacidade.
Técnico/a de mobilidade básica.
Técnico/a de inserción ocupacional.
Mediador/ora ocupacional e/ou laboral.
Dinamizador/ora ocupacional e/ou laboral.
Educador/ora de base.
Mediador/ora comunitario/a.
Mediador/ora intercultural.
Mediador/ora veciñal e comunitario/a.
Preparador/ora laboral.
Técnico/a de emprego con apoio.
Técnico/a de acompañamento laboral.
Monitor/ora de rehabilitación psicosocial.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Caracterización da mediación.	Nesta unidade traballaremos o concepto de mediación, a súa evolución, a lexislación relacionada, os servizos e os seus diferentes modelos.	37	26
2	Sociedades plurais e conflito.	Nesta unidade profundaremos no contexto das intervencións de mediación, na diversidade cultural, o conflito e na dimensión da violencia contra as mulleres.	30	22
3	A parte mediadora	Nesta unidade traballaremos os ámbitos, habilidades e técnicas de mediación.	28	20
4	O proceso de mediación.	Nesta unidade traballarase, de forma práctica das distintas fases nun proceso de mediación comunitaria.	30	22
5	Avaliación da mediación.	Nesta unidade aprenderemos a avaliar un proceso de mediación, a realizala nos momentos craves, a modificar o curso do proceso e a reaxustar os elementos que non estean a funcionar adecuadamente.	14	10

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Caracterización da mediación.	37

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica intervencións de mediación en relación cos contextos en que se desenvolven	NO
RA2 - Organiza actuacións para a prevención de conflitos, para o que selecciona as estratexias de intervención	NO

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Seleccionáronse os obxectivos da intervención partindo das características do contexto
CA1.5 Identificáronse os/as mediadores/as naturais como axentes posibilitadores de intercambio de comunicación
CA1.6 Creáronse ou revitalizáronse espazos de encontro entre individuos, grupos e entidades cuxas relacións sexan susceptibles de derivar en conflito
CA2.1 Interpretáronse os fundamentos dos modelos de intervención

4.1.e) Contidos

Contidos
Orixes e evolución da mediación. Lexislación relacionada coa mediación. Principios da mediación. Vantaxes e dificultades da mediación.

Contidos
Análise de modelos de mediación comunitaria: tradicional lineal, transformativo, circular-narrativo, interdisciplinar, etc. ÿmbitos de aplicación dos modelos. Mediadores: funcións e habilidades; mediadores naturais. Determinación de espazos de encontro: tipos e características dos espazos de encontro; espazos e uso do tempo; utilidade dos espazos de encontro para a mediación.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Sociedades plurais e conflito.	30

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica intervencións de mediación en relación cos contextos en que se desenvolven	NO
RA2 - Organiza actuacións para a prevención de conflitos, para o que selecciona as estratexias de intervención	NO
RA3 - Realiza actividades que favorecen os procesos de mediación e describiuse o desenvolvemento destes	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.4 Deseñáronse actividades de encontro atendendo ás necesidades detectadas nas persoas usuarias potenciais
CA1.8 Detectáronse situacións de violencia de xénero e deriváronse as persoas afectadas aos recursos específicos neste ámbito
CA2.2 Identificáronse as principais estratexias de intervención na xestión de conflitos
CA2.7 Ofreceuse o servizo de mediación voluntaria como unha opción na xestión de conflitos
CA2.8 Valorouse o contraste de opinións e o intercambio de experiencias de todas as persoas participantes na organización da intervención

Criterios de avaliación
CA3.2 Comunicóuselles a situación do lugar de encontro a todas as persoas usuarias potenciais

4.2.e) Contidos

Contidos
Violencia de xénero: dimensión da violencia sobre a muller.
Marco normativo sobre a violencia de xénero: prohibición da mediación nas situacións de violencia de xénero.
Detección de necesidades de mediación
Valores culturais dos principais colectivos sociais: fenómeno migratorio (minorías étnicas e as súas claves culturais); valores (concepto, características, clasificación e funcións sociais) e respecto pola diferenza.
Valoración do contraste de opinións e o intercambio de experiencias na organización da intervención.
Conflito: definición, tipos e compoñentes do conflito; ciclos do conflito.
Técnicas de xestión de conflitos: transacción, arbitraxe e negociación.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	A parte mediadora	28

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica intervencións de mediación en relación cos contextos en que se desenvolven	NO
RA2 - Organiza actuacións para a prevención de conflitos, para o que selecciona as estratexias de intervención	NO
RA3 - Realiza actividades que favorecen os procesos de mediación e describiuse o desenvolvemento destes	NO

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.3 Deseñáronse actividades ou obradoiros favorecedores da comunicación
CA2.3 Seleccionáronse os modelos e as técnicas que se vaian empregar no proceso de mediación de acordo co coñecemento da situación previa
CA2.4 Seguíronse criterios de confidencialidade e respecto no tratamento da información sobre o conflito
CA2.5 Planificouse o encontro inicial coas partes potenciando o diálogo e a confianza
CA2.6 Seleccionáronse os espazos atendendo ás características dos participantes
CA3.3 Empregáronse as técnicas de comunicación para favorecer o diálogo e a relación das partes implicadas
CA3.4 Aplicáronse técnicas para manter un clima de serenidade no proceso de mediación
CA3.6 En caso necesario, deriváronse as partes en conflito a outros servizos da comunidade

4.3.e) Contidos

Contidos
0Deseño e desenvolvemento de actividades favorecedoras da comunicación.
Tipos e características das fontes de información para a mediación.
Análise de programas de intervención en mediación.
Mediadores: funcións e habilidades; mediadores naturais.
Recursos e estratexias de mediación comunitaria.
Confidencialidade da información nos procesos de información.
Aplicación de técnicas utilizadas na mediación comunitaria.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	O proceso de mediación.	30

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica intervencións de mediación en relación cos contextos en que se desenvolven	NO
RA3 - Realiza actividades que favorecen os procesos de mediación e describiuse o desenvolvemento destes	NO

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.2 Valorouse a importancia da planificación no proceso de intervención
CA1.7 Valorouse a coherencia da planificación das actividades cos obxectivos previstos na intervención
CA3.1 Adecuáronse ou modificáronse os espazos adaptándose ás necesidades da intervención
CA3.5 Transmitíuselles información ás partes implicadas no proceso de mediación sobre as fases deste, para o seu coñecemento e a súa aceptación
CA3.7 Redactáronse os acordos por escrito e facilitáronselles ás partes para a súa posterior confirmación
CA3.8 Amosouse iniciativa ante as situacións xurdidas no desenvolvemento da intervención

4.4.e) Contidos

Contidos
Valoración da importancia de planificar a mediación. Etapas no proceso de mediación: fases e características do proceso; protocolos de información ás partes implicadas; derivación a outros servizos: situacións e procedementos; formalización dos acordos. Valoración da importancia de manter unha actitude positiva e de liderado durante a intervención.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Avaliación da mediación.	14

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Realiza actividades de avaliación comparando os resultados da intervención cos obxectivos previstos	SI

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Establecéronse os criterios e os indicadores para levar a cabo a avaliación
CA4.2 Definíronse as estratexias para comprobar os resultados da intervención realizada
CA4.3 Seleccionáronse as técnicas e os instrumentos para avaliar a intervención realizada
CA4.4 Comprobouse sistematicamente que a intervención se estea a realizar correctamente
CA4.5 Comprobouse a funcionalidade e a adecuación dos espazos e dos recursos empregados
CA4.6 Implicáronse as persoas que participaran na intervención na comprobación dos seus resultados
CA4.7 Comprobouse o nivel de cumprimento dos obxectivos previstos
CA4.8 Valorouse a importancia de manter unha actitude permanente de mellora na eficacia e na calidade do servizo

4.5.e) Contidos

Contidos
Determinación de criterios e indicadores de avaliación do proceso.

Contidos
Sistemas de recollida de información do proceso de mediación.
Selección de estratexias de avaliación. Estratexias para a implicación das persoas participantes na avaliación.
Selección de técnicas e instrumentos para a avaliación da mediación.
Valoración da avaliación como mecanismo de retroalimentación para a mellora da eficacia e da calidade do servizo.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

MÍNIMOS ESIXIBLES

Para poder superar este módulo, o alumnado deberá acadar os resultados de aprendizaxe asociados a el. Isto implica que o alumnado sexa capaz de:

1. Planificar pequenas intervencións en mediación.
2. Aplicar técnicas de comunicación e de escoita activa.
3. Organizar de forma o mais óptima posible diferentes espazos de mediación.
4. Xestionar situacións de conflicto.
5. Deseñar instrumentos e técnicas de avaliación do proceso de mediación.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Ao longo de todo o Módulo levarase a cabo un proceso de avaliación continua e integral do alumnado que proporcionará información sobre a marcha da aprendizaxe, nas relacións interpersoais e traballo en grupo, profesionalidade (actitude respecto do traballo, tarefas, funcións...) tendo en conta os seguintes criterios:

- Fundamental para os contidos conceptuais realizaranse probas escritas e/ou orais que, en función da materia a avaliar poderán ser de diverso tipo: test, preguntas breves, casos prácticos, informes persoais ... e todos aqueles aspectos conceptuais recollidos nos criterios de avaliación do módulo.

No caso de ter varias probas será a media aritmética das notas obtidas a que dara a cualificación final neste apartado.

- As actividades, traballos, casos prácticos e exercicios individuais e/ou en grupo servirán-nos para avaliar procedementos; Traballos individuais e grupais nos que se valora a estrutura e dominio de contidos, dinámica de traballo, exposición (se é o caso) e utilización de recursos, habilidades e destrezas, e todos aqueles aspectos procedementais recollidos nos criterios de avaliación do módulo.

Cualificación trimestral

A cualificación trimestral será numérica, entre un e dez, sen decimais. Consideraranse positivas as puntuacións iguais ou superiores a cinco, sempre e cando se superen positivamente aqueles criterios de avaliación

establecidos como mínimos exixibles en cada unidade.
A cualificación trimestral será a resultante da suma ponderada das notas acadadas en cada unidade, obtidas á súa vez da suma das notas do alumnado nas tarefas da mesma, unha vez aplicadas as correspondentes porcentaxes en función do seu peso dentro de cada unidade didáctica.

Cualificación final
A nota final do alumnado, que supere os criterios de avaliación establecidos como mínimos exixibles, obterase coa suma ponderada da nota obtida en cada unidade didáctica.

Nas sesións de avaliación o módulo será avaliado cunha soa cualificación, sen decimais segundo a lexislación vixente, que englobará todos os factores.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

Ao longo de todo o Módulo levarase a cabo un proceso de avaliación continua e integral do alumnado que proporcionará información sobre a marcha da aprendizaxe, este seguimento farase xeito individual, tal e como se recolle na Orde do 12 de xullo de 2011 pola que se regulan o desenvolvemento, a avaliación e a acreditación académica do alumnado das ensinanzas de formación profesional inicial, "entre a terceira avaliación parcial e a avaliación final de módulos deixarase un período non superior a tres semanas que, entre outras actividades, destinarase á realización de actividades de recuperación dos módulos pendentes".

No caso do alumnado que teña algunha avaliación pendente despois de realizar a segunda avaliación parcial, o docente realizará un informe de avaliación individualizado, utilizando o modelo de calidade actualizado, que servirá de base para o deseño das correspondentes actividades de recuperación. A cualificación definitiva do módulo farase efectiva na cualificación final.

Deste xeito, a recuperación por parte do alumnado, dependendo de cada caso en particular, poderá consistir en:
Realización dunha exposición ou de probas de carácter procedimental similares ás efectuadas na aula.
Entrega dos traballos realizados durante o curso.
Realización de unha proba escrita de carácter teórico e/ou práctico que permita avaliar de forma efectiva os criterios de avaliación que se precisen recuperar.
En todos os casos, a puntuación obtida deberá ser igual ou superior a 5 para aprobar. E a nota final do módulo calcularase da maneira recollida anteriormente, unha vez recuperadas todas as unidades. Esta nota expresarase numericamente, entre 1 e 10, sen decimais.

Para aprobar o módulo será preciso que o alumnado supere positivamente cada unha das avaliacións, ou o que é o mesmo, cada unha das unidades didácticas. En caso contrario, terase que recuperar, para o que se deseñarán actividades de recuperación apropiadas, que se realizarán no período estipulado pola normativa.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

No suposto de que se pase de curso con este módulo pendente, o alumnado será informado das actividades programadas para a súa recuperación, así como do período da súa realización, temporalización e data en que serán avaliados, que coincidirá coa sesión de avaliación parcial previa á realización da FCT en período ordinario.
O alumnado de segundo curso que non poida acceder á FCT no período ordinario por ter este módulo pendente poderá recuperalo neste mesmo período. Para este fin, seránlle asignadas unha serie de actividades de recuperación, con indicación expresa da data final en que serán avaliados.
En ambos casos realizarase un informe de avaliación individualizado

Deste xeito, a recuperación por parte do alumnado, dependendo de cada caso en particular, poderá consistir en:

Para iso realizarase unha proba escrita con dous partes, unha teórica con preguntas de reposta curta sobre os CA mínimos exixibles teóricos das partes a avaliar e outra parte práctica sobre os CA mínimos exixibles prácticos, onde se exporá a resolución dun caso, que permita avaliar de forma efectiva os criterios de avaliación que se precisen recuperar.
En todos os casos, a puntuación obtida deberá ser igual ou superior a 5 para aprobar. E a nota final do módulo calcularase da maneira recollida anteriormente, unha vez recuperadas todas as unidades. Esta nota expresarase numericamente, entre 1 e 10, sen decimais.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

Para o seguimento da programación, periódicamente farase balance da mesma por parte do docente.
Os aspectos da programación que se someterán a seguimento son:
- Os obxectivos: A concreción dos mesmos e a adecuación aos resultados de aprendizaxe e criterios de avaliación da programación do módulo e do currículo do mesmo.
- Os contidos de aprendizaxe: A adecuada selección e secuenciación dos mesmos ao longo das unidades didácticas.
- As actividades docentes: Prestando especial atención á coherencia das actividades propostas coa liña metodolóxica que se considera máis adecuada para cada aprendizaxe e ao deseño e aplicación dunhas actividades diversificadas para favorecer os distintos ritmos de aprendizaxe.
- O clima e as relacións na aula: Valorando as interaccións que se producen no grupo, as situacións en que esas interaccións perturban o clima da aula e os procesos de aprendizaxe, a autonomía do alumnado, a adecuación da organización espacial e dos agrupamentos ás características do grupo e do traballo que se realiza.
- Os medios e recursos: uso e rentabilidade que se consegue.
- O sistema de avaliación que se aplica para valorar ao alumnado, así como o propio sistema de avaliación da práctica docente.

Do mesmo xeito, mensualmente realizarase un seguimento nas reunións do equipo docente de acordo co procedemento de calidade do CIFP, e informarase nas reunións do departamento sobre o seguimento da programación.

Para a avaliación da práctica docente.
Esta programación pretende ser un documento flexible que se adapte ás necesidades do grupo-clase e as posibilidades docentes. Por este motivo é necesario establecer canles de mellora mentres se desenvolve.
Neste sentido realizaranse as seguintes accións de seguimento:

Unha sesión de avaliación co alumnado sobre o proceso de ensino-aprendizaxe do módulo. Realizarase unha cada trimestre.
Unha reunión mensual co equipo docente de curso.
Unha enquisa de final de curso do alumnado avaliando aprendizaxes e práctica docente.
Unha reunión ao final de curso co equipo docente do curso.

Por outra banda o sistema de calidade do centro establece unha enquisa de satisfacción de labor docente conforme establece o procedemento. Os resultados serán analizados e en función deles tomaranse as medidas oportunas.
Ao final do curso académico realizarase a Memoria final do módulo, empregando o modelo establecido. Recollerase as incidencias acaecidas e incluiranse todas as propostas de mellora feitas durante o curso, que servirán como base para a elaboración das programacións do seguinte curso.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

A avaliación inicial constitúe un dos momentos esenciais para extraer información arredor do desenvolvemento das capacidades que emprega o alumno ou a alumna durante as primeiras semanas do curso.
Segundo o establecido no artigo 28 da Orde do 12 de xullo de 2011 pola que se regulan o desenvolvemento, a avaliación e a acreditación académica do alumnado das ensinanzas de formación profesional: ao comezo das actividades do curso académico, o equipo docente realizará unha sesión de avaliación inicial do alumnado, que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumno e de cada alumna, así como as súas capacidades. Así mesmo, deberá servir para orientar e situar o alumnado en relación co perfil profesional correspondente. Nesta sesión, a profesora que se encarga da titoría dará a información dispoñible sobre as características xerais do grupo ou sobre as circunstancias especificamente académicas ou persoais, con incidencia educativa, de cantos alumnos e alumnas o compoñan. Esta información poderá proceder, entre outras:
a) Dos informes individualizados de avaliación da etapa anteriormente cursada, de ser o caso.
b) Dos estudos académicos ou das ensinanzas de formación profesional inicial ou para o emprego previamente realizados.

c) Do alumnado matriculado sen titulación académica de acceso.
d) Dos informes ou ditames específicos do alumnado discapacitado ou con necesidades educativas especiais que poida haber no grupo.
e) Da experiencia profesional previa.
f) Da matrícula condicional do alumnado estranxeiro.
g) Da observación do alumnado e as actividades realizadas nas primeiras semanas
do curso.
O tratado na sesión de avaliación inicial e os acordos que adopte o equipo docente nela recolleranse nunha acta, da cal se entregará copia na xefatura de estudos, incluíndo especialmente aqueles que teñan que ver con aspectos de flexibilización na duración das ensinanzas, segundo se desenvolve no artigo 16 desta orde. Esta avaliación inicial en ningún caso comportará cualificación para o alumnado. En consecuencia, dedicaranse os primeiros días de clase á observación e rexistro das circunstancias que poidan resultar rechamantes co obxecto de poder detectar calquera dificultade que poida ter o alumnado e que sexa susceptible de ser abordada na sesión de avaliación inicial.
Polo demais seguiranse os protocolos e instrumentos de seguimento e avaliación establecidos polo Sistema de Calidade.
Se a avaliación inicial do alumnado indica que no grupo hai alumnado con necesidades específicas de apoio educativo adaptaranse aqueles aspectos do proceso de ensinanza- aprendizaxe susceptibles de modificación (metodoloxía, recursos, espazos, tempos, modalidade de avaliación) que permitan ao alumnado a adquisición dos resultados de aprendizaxe do módulo, requisito imprescindible para a superación do mesmo. Como toma de contacto co alumnado do ciclo realizarase unha avaliación inicial do módulo que sirva de base para coñecer o nivel de coñecementos en relación aos contidos. Ademais realizarase unha avaliación inicial de cada UD. Empreganrase varios instrumentos que serán interpretados de modo individual ou comparativo: a observación, entrevistas, cuestionarios, probas orais e escritas, revisións de traballos... As probas adoptarán diferentes formatos en función dos contidos e obxectivos perseguidos pero tamén porque consideramos que deben responder aos diferentes estilos cognitivos e de aprendizaxe do alumnado así como permitirnos avaliar a súa competencia en diferentes tipos de tarefas.
En todo caso, a misión fundamental deste tipo de avaliación é introducir a retroalimentación no proceso.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O carácter continuo da avaliación debe permitir, a detección precoz das posibles dificultades na adquisición dos contidos por parte do alumnado e, en consecuencia, promover a identificación dos aspectos do proceso que provocan estas dificultades e a adopción das medidas oportunas. Cando a análise da marcha dun estudante determine dificultades para o seguimento, darase un apoio educativo personalizado determinando aqueles contidos nos que ten máis dificultades propoñendo traballos e actividades de reforzo que lle permitan acadar as capacidades terminais asociados aos contidos mínimos propostos nesta programación didáctica.
No caso en que non sexa posible que garantir a consecución efectiva os resultados da aprendizaxe, o equipo docente poderá propoñer a través do departamento de Orientación, a solicitude de flexibilidade horaria, tal e como establece a Orde do 12 de xullo de 2011 no seu artigo 15: De acordo co artigo 61 do Decreto 114/2010, do 1 de xullo, o alumnado con necesidades educativas especiais, consonte o establecido no artigo 73 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, poderá ser autorizado, cando as necesidades de apoio específico así o xustifiquen, para cursar os ciclos formativos en réxime ordinario de xeito fragmentado por módulos, cunha temporalización distinta á establecida con carácter xeral.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

É importante sinalar que ao longo do módulo se traballará coa educación en valores non só a través do traballo con actitudes recollidas no curriculo do módulo, senón a través de distintos contidos inherentes ao noso traballo de aulataller-obradoiro, para este módulo podemos destacar:

- Educación para a igualdade: Estará sempre presente, xa que logo, en ningún momento se fará diferenza entre o noso alumnado por causa do seu sexo, raza, crenzas ou calquera outra característica de diferenciación entre as persoas.
- Educación ambiental: É fundamental fomentar o respecto ao medio ambiente e mesmo fomentar o correcto emprego dos medios de que se dispón sen desperdiciar papel, consumo de auga, electricidade, etc., insistir na reciclaxe e na conservación.
- Educación para a saúde: É importante adquirir bos hábitos posturais no traballo, así como uns adecuados hábitos de saúde e limpeza ou unha adecuada hixiene ocular ou visual nun sistema educativo e laboral onde os ordenadores toman cada día un papel máis importante, sen esquecer que a nivel profesional (tendo en conta nas situacións en que exercerán o seu traballo) deben ter en conta a súa saúde persoal e a do usuario como elementos cotiás do seu emprego.
- Educación para a convivencia: Procurarase a resolución de conflitos fomentando o diálogo baseado no respecto, e, procurando atopar solucións de consenso de xeito democrático. Por exemplo: achegas de propostas ou ideas á hora de fixar condicións de entrega de traballos, datas de probas, etc.
- Educación do consumidor/a: Fomentando entre o alumnado un consumo responsable, tanto dos seus propios materiais como os do centro e o ciclo (aula, material informático,talleres,...)
- Interculturalidade: Traballando dende o principio de respecto as distintas culturas e xeitos de entender o mundo; entendendo isto como un enriquecemento; sinalar a este respecto, a cada vez máis frecuente presenza nas nosas aulas de alumnado de outras culturas que nos axudan a interpretar que non todas as realidades son iguais.

Consideraremos tamén de xeito transversal e como valor importante na Formación Profesional a orientación profesional polo carácter teórico e práctico que posúe o módulo e o ciclo, impregnando de funcionalidade cada unha das actividades que realicemos e contextualizándoas, sempre que sexa posible, no noso contorno socioeconómico.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Ao tratarse de estudos de formación profesional debemos reforzar a concepción dun centro caracterizado pola conexión coa comunidade e por estar aberto a propostas de participación activa con outras institucións e organizacións da contorna.

En todos os módulos do ciclo ten unha relevancia especial a colaboración con entidades sociais e de atención a persoas da zona para o desenvolvemento de actividades prácticas que contribúan ao achegamento entre a formación profesional e a contorna sociolaboral. Polo que serán aproveitadas todas as actividades complementarias formativas que se programen de maneira coordinada polo equipo docente do ciclo.

Debendo ter en conta o procedemento de calidade para cumprimentar os documentos relacionados coas actividades complementarias.
De forma xeral estableceranse:
Visitas fora do centro. Aproveitaranse as visitas a centros de traballo relacionados co ciclo como os comentados anteriormente para realizar actividades de observación, de recollida de información e toma de contacto con situacións reais (en colaboración con outros módulos).
Intercambio de experiencias con profesionais e expertos: organizarase unha visita conxunta de profesionais que traballan en diferentes entidades sociais ao centro educativo para realizar unha mesa redonda co propósito de intercambiar experiencias e reflexionar sobre a importancia da formación no desempeño profesional.
Colaboración con asociacións da contorna, no desenvolvemento de actividades, xornadas, experiencias de intercambio. Permitirá ao alumnado entrar en contacto directo cos membros das asociacións e cos profesionais que traballan nelas.
Participación nas celebracións do centro (magosto, entroido, días significativos, etc.). Considérase moi adecuada a participación do alumnado neste tipo de actividades, pois son escenarios privilexiados para a posta en práctica das habilidades, técnicas e estratexias traballadas na aula.

10.Outros apartados

10.1) Tecnoloxías da información e da comunicación

As TIC's son ferramentas que permiten avanzar contidos e realizar traballos de forma máis eficiente.
Por esto, recurrirase a Aula Virtual do CIFP e aplicacións informáticas no desenvolvemento da materia.

10.2) Metodoloxía

A metodoloxía que desenvolve esta programación aséntase na idea de que os procesos de ensino-aprendizaxe deben concretarse no aprender a aprender, no aprender a facer e no aprender a ser. A través de reflexións e prácticas activas e significativas, así como co diálogo e a comunicación entre persoas e nos diferentes contextos, propiciarase a construción dun coñecemento aberto a intercambio e o enriquecemento mutuo.

-Principios metodolóxicos
a) Principio construtivo. Tentarase desenvolver actividades de ensino aprendizaxe partindo da experiencia do propio alumnado, dos seus coñecementos previos e dos seus intereses, conectándose con aquelas ferramentas prácticas e referencias teóricas que lles permitan facerse autónomos na construción do seu propio coñecemento e saber profesional e que lles proporcionen a relación dos coñecementos e experiencias vividas cos novos contidos en cada unidade. Para isto estableceranse nas diferentes unidades unha serie de actividades que manterán unha secuencia estable de tarefas que garantan ao longo da unidade o desenvolvemento do seguinte esquema:

1) Recoñecemento e avaliación de coñecementos previos combinado con tarefas de motivación inicial.
2) Introdución aos contidos teórico-prácticos.
3) Tarefas de desenvolvemento e dos aspectos procedimentais e actitudinais.
4) Realización e posta en práctica de consolidación e ampliación de coñecementos.

b) Principio activo. Promoveranse actividades que estimulen a participación activa do alumnado a través de diferentes métodos e estratexias metodolóxicas como: a explicación participativa, a aprendizaxe baseada en problemas, técnicas de aprendizaxe cooperativa, método de casos. Ademais para cada unidade haberá unha proba escrita. En definitiva aquelas actividades que interpelen a capacidade de iniciativa e implicación do alumnado. Para a súa motivación e compromiso activo no proceso de ensino-aprendizaxe, buscaranse situacións de aprendizaxe suxestivas, atractivas, relevantes e significativas para o grupo.

c) Principio de individualización. Responderase ás particularidades do alumnado dun xeito individualizado atendendo a súa motivación e rendemento, tentando establecer en cada caso un marco específico de superación das dificultades e sobre todo para favorecer as potencialidades de cada alumno/a orientadas a un maior aproveitamento persoal e grupal do proceso de ensino aprendizaxe.

d) Principio de interacción social. A través da interacción social espertaranse no alumnado respostas significativas e contextualizadas a realidade na que se desenvolve e para a que se forma. Proporanse actividades grupais (pequeno grupo e gran grupo) coas que se pretende propiciar no alumno/a respostas adecuadas aos contextos complexos e diversos nos que desenvolverá a súa práctica profesional, caracterizada polo traballo en equipo e a interdisciplinariedade.

10.3) Flexibización da programación

A programación é un documento de traballo que sirve de guía do curso, esto non significa que sexa ríxida e estática.

É importante facer fincapé na flexibilidade da programación en canto a:

- Secuenciación de contidos ou actividades: non necesariamente se verán algunhas unidades na orde na que aparecen na programación. Por exemplo, aproveitando festivos ou conmemoracións, o alumnado terá oportunidade de traballar certos contidos da unidade que se relaciones coa temática do susoditos eventos.
- As actividades de ensino-aprendizaxe, poderán modificarse ou cambiarse por outras que debido ás caracterísitcas do alumnado sexan máis oportunas.
- Algúns aspectos da avaliación poderanse modificar, sempre en base a principios educativos.

Estes cambios comunicaranse ao alumnado con tempo suficiente de ser preciso e aparecerán reflectidos no seguimento do programación.

10.4) Entrega da programación

A programación de módulo será presentada ao conxunto do alumnado nunha sesión inicial, explicando a súa estrutura, resultados de aprendizaxe, instrumentos de avaliación, contidos, mínimos esixibles e metodoloxía. Nesa mesma sesión tamén se informará de que a mesma estará dispoñible na Aula Virtual do centro para o libre acceso á mesma por parte do alumnado.

Para que quede evidencia da súa entrega, utilizarase un documento de rexistro de entrega de programacións.